

MANIFEST VOOR EEN EUROPESE GEZONDHEIDSUNIE

Inleiding

In 2020 verspreidde er zich een onzichtbaar virus in Europa met als resultaat honderden duizenden doden en vele personen met een ernstige handicap. De economische activiteit is gecrasht waardoor overheden gedwongen waren om in te grijpen op manieren die voordien onvoorstelbaar zouden zijn geweest.

Dit zal niet de laatste pandemie zijn. Er zullen zich nog veel andere bedreigingen voor de gezondheid voordoen zoals de gevolgen van klimaatverandering, antimicrobiële weerstand en nog vele andere factoren. We kunnen niet verder leven zoals voorheen. We moeten onze samenlevingen beschermen maar op manieren die in proportie zijn met de gevaren die ze bedreigen. We moeten de duidelijke verklaring van de President van de Europese Commissie, dr. Ursula von der Leyen, verwelkomen. In haar 'State of the Union' toespraak van september 2020 besprak ze immers de noodzaak om een sterkere Europese gezondheidsunie (EHU) op te richten en verder te bouwen op de recente inspanningen door de Europese Commissie om actie te ondernemen op het vlak van grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen.

De overheden van de lidstaten van de Europese Unie hebben zich in opeenvolgende verdragen geëngageerd voor een hoog niveau van menselijke gezondheidsbescherming¹. In het handvest van de grondrechten hebben ze zich geëngageerd voor menselijkheid, waardigheid en solidariteit². In de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling hebben ze zich geëngageerd voor een duurzame toekomst voor iedereen. Ze hebben ook allemaal, als leden, het statuut van de Wereldgezondheidsorganisatie onderschreven. Deze beschermende maatregelen voor de gezondheid zijn echter op zich niet voldoende.

Wij, de ondergetekenden, als Europese burgers, roepen onze politieke leiders op om bij de vergadering van de Europese Raad en de Conferentie over de toekomst van Europa de volgende stap te nemen en zich te engageren voor het oprichten van een Europese gezondheidsunie.

Doelstellingen

Een Europese gezondheidsunie zal:

- a) streven voor de gezondheid en welzijn van alle Europeanen waarbij niemand wordt vergeten;
- b) de **solidariteit** binnen en onder de lidstaten versterken op basis van het beginsel van progressief universalisme waarbij ondersteuning, inclusief universele gezondheidszorg, wordt gegarandeerd voor iedereen, maar met bijzondere aandacht voor de behoeften van zij die achtergesteld zijn;
- c) **milieuduurzaamheid** garanderen door de Green Deal³ en maatregelen te prioriteren die One Health stimuleren, d.i. het concept dat onze gezondheid linkt met dat van de dieren en planten waarmee we deze planeet delen;
- d) **veiligheid** bieden voor alle Europeanen, met bescherming tegen de belangrijkste gezondheidsbedreigingen en tegen de kwetsbaarheid die wordt veroorzaakt door het lijden van een precair bestaan;
- e) ervoor zorgen dat **de stem van iedereen wordt gehoord**, zodat het beleid dat hun gezondheid beïnvloedt met hen en niet voor hen wordt opgesteld.

¹ Art 168 TFEU <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Beleid en andere maatregelen

Deze doelstellingen kunnen op een aantal manieren worden bereikt:

- a) De status van het **gezondheidsbeleid** in de Europese Verdragen wordt versterkt met bepalingen voor een Europese gezondheidsunie die worden opgenomen in Artikel 2 en 3 van een herzien Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie waarbij de Europese Unie de uitdrukkelijke bevoegdheid krijgt om actie te ondernemen op het vlak van gezondheidsbeleid;
- b) De **stem van de burgers van Europa** die wordt uitgedrukt via hun vertegenwoordigers in het Europees parlement zal sterker worden gehoord;
- c) Met het oog op de grensoverschrijdende aard van vele bedreigingen voor de gezondheid, wordt het regelgevend kader inzake **Gezondheidsbedreigingen** herzien, met inbegrip van de voorgestelde oprichting van een Health Emergency preparedness and Response Authority (HERA), verbeterde mechanismen om te voorzien in de gepaste leveringen in noodgevallen, om de snelle publicatie van consistent gedefinieerde gezondheidsgegevens mogelijk te maken (inclusief versterkte functies voor EUROSTAT en ECDC, in nauwe samenwerking met de lidstaten), om de mechanismen voor de snelle aanmaak van accuraat en betrouwbaar bewijs uit onderzoek en de praktijk te versterken en om de bedreiging van 'fake news' tegen te gaan;
- d) De activiteiten van de Europese Unie wat betreft **gezondheidsonderzoek** worden uitgebreid met een verbeterd gezondheidsprogramma binnen Horizon Europe, de oprichting van een Europees equivalent van de US Biomedical Advanced Research and Development Authority (BARDA), een versterkte EMA, en andere maatregelen om onderzoekssamenwerking te stimuleren in heel Europa;
- e) Omdat **gezondheidswerkers** belangrijk zijn zullen de Europese Unie en de lidstaten samenwerken om de ongelijke verdeling van de beschikbaarheid van gezondheidswerkers in Europa aan te pakken door regio's te ondersteunen die moeilijkheden hebben om gezondheidswerkers aan te trekken en door de training en opleiding van gezondheidswerkers te bevorderen volgens de gebruikelijke normen, gekoppeld aan maatregelen om de rechten van gezondheidswerkers te beschermen, inclusief deze uit andere delen van de wereld;
- f) Omdat Europese samenwerking op het vlak van **zeldzame ziekten** voordelen biedt zullen de maatregelen worden versterkt om de personen die erdoor worden getroffen te ondersteunen;
- g) Vele gezondheidsbedreigingen zijn van algemene aard en daarom zal de EU een **Global Health Policy** ontwikkelen in samenwerking met de VN en de gespecialiseerde agentschappen, en andere multinationale organisaties die een bijdrage leveren voor gezondheid, om de gezondheidsgerelateerde doelstellingen omtrent duurzame ontwikkeling te bereiken.

Beginselen

Alle gezondheidsbeleidslijnen worden gebaseerd op een reeks van beginselen:

- a) prioriteit voor maatregelen die zorgen voor het **welzijn en langere en gezondere levens** voor alle Europeanen;
- b) **voorzorg, proportionaliteit en waardigheid**, met respect voor de **fundamentele rechten**, inclusief gelijkheid op elk vlak, inclusief geslacht, ras, kleur, etnische en sociale oorsprong, genetische kenmerken, taal, godsdienst of geloof, politiek of om het even welke andere

mening, lidmaatschap van een nationale minderheid, eigendom, geboorte, handicap, leeftijd of genderidentiteit, etniciteit of seksualiteit⁴;

- c) respect voor regionale en nationale verschillen, zowel in het ontwerp als de prioritering van beleidslijnen, rekening houdend met de verschillende contexten, en in hun implementatie, rekening houdend met het beginsel van **subsidiariteit**;
- d) **solidariteit** binnen en tussen de lidstaten en met de rest van de wereld, met maatregelen om hun vermogen voor het leveren van veilige en doeltreffende gezondheidsdiensten te handhaven. Niemand is veilig tot iedereen veilig is.

Op 9 mei 2020 heeft Europa de 70e verjaardag van de Schumanverklaring die de basis legde voor de Europese Unie herdacht. Uit de geschiedenis van Europa in de voorbije zeven decennia blijkt dat belangrijke transformaties zelden snel of gemakkelijk gebeuren. Laten we ons inspireren door de woorden van Robert Schuman: Wereldgezondheid “...kan niet worden gegarandeerd zonder het maken van creatieve inspanningen die proportioneel zijn met de gevaren die deze bedreigen”.

⁴ Art 21 Handvest van grondrechten